

Н. О. Лоханова,
к. е. н., доцент, Одеський національний економічний університет

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ “ПРЕДМЕТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ” — ТРАДИЦІЙНИЙ І НОВІ ПІДХОДИ ДО ТЛУМАЧЕННЯ

Розглянуто зміст поняття “предмет бухгалтерського обліку” із точки зору традиційного і новітніх підходів, що розширюють зміст облікової системи за рахунок введення до неї нефінансових показників. Обґрунтована доцільність збереження традиційного тлумачення до розгляду предмета обліку, однак також висвітлено розширення функцій облікової системи за рахунок координації щодо формування інформації про зовнішнє середовище для внутрішніх цілей і цілей складання інтегрованої звітності.

The article considers the content of the category “object of accounting” from the point of view of traditional and new approaches that enhance the content of the accounting system at the expense of introduction in it of non-financial indicators. The expediency of preservation of the traditional interpretation to the subject of accounting, however, highlighted the expansion of the functions of the accounting system by coordinating the formation of information about the external environment for internal purposes and the purposes of the Integrated reporting.

Ключові слова: предмет бухгалтерського обліку, об’єкти бухгалтерського обліку, господарська діяльність, параметри зовнішнього середовища.

ВСТУП

Проблема у загальному вигляді полягає в тому, що сучасний стан розвитку бухгалтерського обліку свідчить про те, що він і як інформаційна система, і як функція управління набуває нового змісту, що пов’язано із розширенням кола завдань, які на нього покладаються. Проста фіксація фактів господарського життя сьогодні вже не може бути достатньою для управління місією обліку. Водночас фактично відбувається поглиблення взаємозв’язків між бухгалтерським обліком і іншими функціями управління. Іноді стає важко розмежувати, де мова йде про облікові функції, а де — про реалізацію інших функцій управління. Більшість теоретиків і практиків з обліку сьогодні кажуть про те, що облік має формувати як суто фінансову, так і нефінансову інформацію для цілей прийняття управлінських рішень. Але чи є формування таких різноманітних даних саме обліковими завданнями? Це питання є дискусійним і таким, що потребує додаткового розгляду. При тому воно безпосередньо пов’язане із необхідністю чіткого з’ясування того, що саме становить предмет бухгалтерського обліку у сталих умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що питання визначення суті предмета бухгалтерського обліку практично постійно знаходиться в полі зору дослідників. Так, до нього звертаються майже всі вчені, які так чи інакше досліджують теоретичні засади розвитку облікової системи. Достатньо згадати імена Ф.Ф. Бутинця, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова, С.Ф. Голова, Б.І. Валуєва, М.С. Пушкаря, В.І. Стражева, Н.М. Малюги та багатьох інших авторів, що досліджували ці аспекти.

Водночас такий постійний інтерес до відповідних питань свідчить про те, що предмет бухгалтерського обліку остаточно не з’ясований і різні дослідники підходять до його визначення з різних позицій. Отже, базове, вихідне поняття теорії бухгалтерського обліку залишається таким, що при його тлумаченні консенсусу не досягнуто і саме цим зумовлено наш інтерес до проблеми. У межах загальної проблеми, що стосується предмета бухгалтерського обліку, невирішеними частинами залишаються наступні питання:

— дискусійний характер антропоморфізму при тлумаченні предмета обліку;

— тлумачення змісту “предмета бухгалтерського обліку” або в традиційній інтерпретації, або, виходячи із розширених підходів;

— співвідношення предмета і об’єктів бухгалтерського обліку.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Мета статті полягає в тому, щоб критично проаналізувати сучасні підходи до тлумачення змісту категорії “предмет бухгалтерського обліку”, довести тезу про доцільність збереження традиційного погляду на відповідний термін, виходячи із кругообігу капіталу, запропонувати власне бачення того, яким чином співвідносяться об’єкти бухгалтерського обліку і його предмет.

РЕЗУЛЬТАТИ

Одним із дискусійних питань, яке підіймається при дослідженні можливих напрямів удосконалення облікової системи в сучасних умовах, є питання визначення змісту предмета бухгалтерського обліку і складу його об’єктів. Дискусія стосується як визначення самої суті терміна “предмет бухгалтерського обліку” та його співвідношення з терміном “об’єкти бухгалтерського обліку”, так і відносно деяких інших моментів, наприклад, стосовно так званого наукового антропоморфізму, на який в своїх дослідженнях звертає увагу Голов С.Ф. [1, с. 3]. Так, дослідник зазначає, що облік немовбито “невиправдано наділяється людськими якостями. У спеціальній літературі широко застосовуються визначення і твердження, що бухгалтерський облік “вивчає”, “контролює”, “реєструє”, “відображає”, “накопичує”, “групує і систематизує” тощо” [1, с. 3].

Голов С.Ф. критикує відповідний підхід, оскільки вважає, і, до речі, цілком справедливо, що облік не є живою істотою, що має свідомість, це діяльність, яку здійснюють люди, виходячи із власних потреб або потреб суспільства [1, с. 3]. Однак той факт, що облік є діяльністю, з одного боку, не викликає ніяких сумнівів, але, з іншого боку, ніяк не протирічить можливості застосування відносно нього термінів “реєструє”, “відображає”, “групує і систематизує” та інших.

У найбільш загальному розумінні будь-яка діяльність, зокрема облік як “діяльність, — це цілеспрямована активність, що реалізує потреби суб’єкта” [2]. А для розкриття суті цілеспрямованої активності в українській і російській мові застосовуються саме дієслівні форми, що за традиційним визначенням означають будь-які дії, в яких ця діяльність реалізується.

Також слід звернути увагу на те, що основними характеристиками діяльності постають її предметність і суб’єктність, а отже, не про антропоморфізм йде мова при використанні наведених вище дієслівних форм відносно обліку, а про іманентно характерну для облікової діяльності рису суб’єктності. У свою чергу, суб’єктність обліку як особливого виду людської діяльності знаходить своє відображення в тому, що інформаційні облікові моделі, як і будь-які інші моделі і образи, визначально зумовлені потребами, цілями, мотивами, досвідом, установками, які і визначають спрямованість і вибірковість відповідної діяльності. У такому контексті як сам по собі облік, так і його предмет завжди будуть

мати певний елемент суб’єктності, однак це ніяк не свідчить про його антропоморфізм.

Наступне питання, яке потребує розгляду, стосується того, що вважати предметом бухгалтерського обліку, а що його об’єктами.

Зазначимо, що відносно питання визначення предмета бухгалтерського обліку простежуються фактично два основних підходи: традиційний, більш вузький, згідно з яким в найпростішому вигляді предметом бухгалтерського обліку вважається “кругообіг капіталу у процесі розширеного відтворення” [3, с. 37], коли предмет бухгалтерського обліку розглядається в межах господарської діяльності підприємства, і нетрадиційний, згідно з яким відбувається розширення предмета бухгалтерського обліку за межі господарської діяльності підприємства, коли до його складу вводяться параметри зовнішнього середовища [1, с. 4].

При тому у межах першого підходу можна побачити певні інтерпретації тлумачення змісту терміна “предмет бухгалтерського обліку”. Зокрема, Снітко М.А. розглядає предмет обліку як “майно (засоби виробництва) підприємств, організацій і установ, що знаходяться в їх розпорядженні і мають вартісну (грошову) оцінку” [4, с. 23—29].

Папковська П.Я. ставить у залежність предмет і об’єкти обліку і зазначає, що “зміст предмета бухгалтерського обліку залежить від суті об’єктів, а склад об’єктів — від форми власності й особливостей галузей економіки” [5, с. 15].

На думку Пушкаря М.С., “предметом бухгалтерського обліку є не самі об’єкти (активи і пасиви) в їх фізичному розумінні, а інформація про них, яка корисна для управління” [6, с. 152].

Стражев В.І. вважає, що предметом бухгалтерського обліку є “фактичні результати економічних (вартісних) процесів у господарській діяльності і фактична величина вартості господарських засобів і їх джерел в грошовому вимірнику. Або, використовуючи поняття ринкової економіки, предметом бухгалтерського обліку є: або фактичний стан і зміна капіталу підприємства, або фактичний стан і зміна вартості майна підприємства і його джерел (зобов’язань) в грошовому вимірнику [7, с. 318].

Соколов Я.В. зазначає, що “факт господарського життя складає предмет бухгалтерського обліку” [8, с. 48, 85, 120].

В якості певних варіацій відповідного тлумачення постає визначення, надане Малюгою Н.М., яка вслід за Соколовим Я.В. зазначила, що “предмет бухгалтерського обліку слід визначити, як вивчення впливу фактів господарського життя на капітал підприємства з метою збереження власності і формування інформації для управління і контролю” [9, с. 139—171; 10, с. 7].

На наш погляд, в даному визначенні цілком вірно акцентовано увагу на капіталі, однак наведене визначення містить певні слабкі місця, наприклад, акцент на формуванні інформації для управління і контролю, по-перше, не враховує, що контроль є складовою частиною управління, а отже, якщо “для управління”, то й автоматично розуміється й для виконання контрольної функції; по-друге, якщо подивитись на етимологію слова “предмет” з філософської точки зору, то він є нічим

іншим, як тим, на що спрямована думка і дії суб'єкта, а отже, предметом обліку як практичної діяльності є сам по собі капітал у процесі власного кругообігу.

З урахуванням зроблених зауважень вважаємо, що найбільш вдало, на наш погляд, суть предмета бухгалтерського обліку сформульована в роботі Палія В.Ф., який вважає, що “предметом бухгалтерського обліку є капітал як величина засобів, що вкладені в господарську діяльність, їх переміщення і трансформація в процесі обороту, включаючи приріст або зменшення в результаті господарської діяльності. Предметом бухгалтерського обліку є не просто капітал, а його оборот, тобто рух капіталу в господарстві” [10, с. 11]. Інша справа, що здається не особливо важливим у визначенні предмета бухгалтерського обліку акцентування уваги на напрямі руху капіталу, тобто прирості чи зменшенні, важливе, що зроблено саме акцент на кругообігу.

Зовсім з інших позицій підходить до формулювання предмета бухгалтерського обліку Голов С.Ф., який вважає, що його предметом є “ретроспективні і перспективні параметри господарської діяльності підприємства і його навколишнє середовище, визначені органами, котрі регулюють бухгалтерський облік, і власником підприємства або уповноваженим ним органом (посадовими особами) з урахуванням запитів інститутів” [1, с. 4].

На нашу думку, слабкі місця даного визначення полягають в наступному:

1) предметом у найбільш загальному вигляді з філософської точки зору є речі, конкретні матеріальні чи нематеріальні об'єкти, будь-що реально існуюче, а отже, визначені людьми чи навіть інститутами параметри діяльності, що окреслюють лише межі дослідження реального предмета — процесу кругообігу капіталу в процесі господарської діяльності;

2) параметри зовнішнього середовища стосуються бухгалтерського обліку в тих випадках, коли вони безпосередньо чи опосередковано здійснюють вплив на процес відтворення капіталу, а отже, самостійним предметом обліку вони бути не можуть. Їх слід розглядати як чинники впливу на господарську діяльність, а не самостійні складові предмета обліку. У свою чергу, вплив цих зовнішніх чинників може розкриватися з фінансової точки зору через систему трансакційних витрат, але це вже інша справа, яка не змінює суть предмету бухгалтерського обліку.

Отже, вважаємо більш коректним підхід до тлумачення суті предмета бухгалтерського обліку, запропонований Палієм В.Ф., який бере за основу капітал. Звернемо увагу, що спроба науково обґрунтувати відповідну тезу була зроблена в роботі Циганкова К.Ю., який аргументував користь такого підходу на підставі розкриття властивості підсумковоцентричності системи бухгалтерського обліку, а також на підставі дослідження напрямів історичної еволюції бухгалтерського обліку [11]. Не будемо докладно зупинятися на наведених автором аргументах, зауважимо лише, що такий підхід є найбільш розповсюдженим і таким, що не викликає особливих заперечень, інша мова, що, як було зазначено вище, робляться спроби розширити межі бухгалтерського обліку і його предмета, однак ці спроби певною мірою натикаються на проблему розуміння того, а чим

є сам по собі бухгалтерський облік і чи не замінює він при такому суттєвому розширенні власного предмета всю інформаційну систему підприємства.

Якщо ж предмет обліку розглянути крізь призму питання, яку інформацію має формувати облікова система, то, на нашу думку, на систему бухгалтерського обліку має бути покладено завдання не стільки формування різнопланової інформації фінансового і нефінансового характеру про діяльність підприємства і його зовнішнє середовище, скільки про координацію процесу формування і узагальнення різноманітних даних, що є потрібними для складання інтегрованої зовнішньої і внутрішньої управлінської звітності для всіх зацікавлених користувачів. Однак, в його компетенції, в першу чергу, все ж таки залишиться завдання збору і узагальнення фінансової інформації про кругообіг капіталу.

Не можна не зупинитися на ще одному аспекті, а саме: як співвідносяться предмет і об'єкти бухгалтерського обліку між собою.

Слід зазначити, що з лексико-семантичної точки зору простежується змішування об'єкта і предмета пізнання або науки, і тому часто ці терміни використовуються як синоніми. Якщо здійснити буквальний переклад терміна “об'єкт” з латинського “objectus”, виходить саме “предмет”. Інша справа, що такий підхід більшістю дослідників вважається дещо спрощеним і недостатньо довершеним.

Найбільш розповсюдженою в теорії бухгалтерського обліку є розгляд об'єктів обліку як певного набору (переліку) того, що складає предмет бухгалтерського обліку, на що звертає увагу Палій В.Ф. [10]. Наприклад, в роботі [12] “предметом бухгалтерського обліку вважається діяльність підприємства, а об'єктами — господарські засоби, господарські процеси і результати фінансово-господарської діяльності”. Отже, об'єкти фактично постають як складові предмета бухгалтерського обліку. В роботі Малюги Н.М. [9, с. 139—171] здійснено глибоке дослідження за цим питанням і фактично підтверджена найбільша розповсюдженість саме такого підходу, і тому не випадково, як наголошує Палій В.Ф., що за таких умов об'єкти бухгалтерського обліку вказуються в множині, а предмет — в однині [10].

Водночас, також за визначенням Палія В.Ф., багато хто з дослідників з питань теорії бухгалтерського обліку висловлюють заперечення щодо ненаукового, за їх думкою, використання відповідних термінів, і закликають до розгляду їх із загальнонаукових позицій [10].

Найбільш розповсюдженою серед науковців є загальнонаукова точка зору, згідно з якою об'єкт і предмет співвідносяться між собою як загальне і часткове. При тому об'єктом наукового пізнання постає частка матеріального світу, суспільство, економіка, господарська діяльність тощо. У свою чергу, предмет конкретизує ту частку відповідного об'єкта, яка вивчається конкретною наукою. Стосовно бухгалтерського обліку ми не бачимо ніяких протиріч, якщо, за висловленням того ж Палія В.Ф., розглядати в якості предмета бухгалтерського обліку частку господарської діяльності, що опосередковується рухом індивідуального або суспільного капіталу [10].

При тому об'єкт зазвичай розглядається як явище чи процес, обране для вивчення, а предмет — як пев-

на сукупність умов чи аспектів, в яких знаходиться і вивчається об'єкт. Виходячи із такого підходу, вважаємо, що коректним є розгляд об'єктів бухгалтерського обліку як різноманітних видів ресурсів, як виділеної частки об'єктивної реальності, а предмета обліку — як кругообігу капіталу, в ході якого задіяні відповідні ресурси, тобто в даному випадку мається на увазі, що для пізнання і дослідження відокремлюються та частка об'єктивної реальності, що знаходиться в певних умовах кругообігу.

Із таких позицій немає сенсу вводити якісь інші дефініції, наприклад, елементи предмету бухгалтерського обліку як складові предмета. Інша справа, що слід просто відмовитися від намагання розтлумачити об'єкти бухгалтерського обліку лише як певні складові частини, що входять в предмет бухгалтерського обліку, оскільки вони є об'єктивними частками реального світу, ресурсами, які в предметі обліку розглядаються крізь призму їх участі в кругообігу капіталу, тобто в частковому випадку, а отже, співвідношення між загальним і частковим не порушується.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки, що:

1. Не повною мірою доведеною є критика антропоморфізму при тлумаченні змісту категорії “предмет бухгалтерського обліку”, що в останні часи простежується в дослідженнях вітчизняних вчених.

На наш погляд, у найбільш загальному розумінні облік є діяльністю, а отже, цілеспрямованою активністю, що реалізує потреби суб'єкта, і в такому контексті її ознаками є предметність і суб'єктність.

2. Не дивлячись на різноманіття підходів до тлумачення змісту “предмета” і “об'єктів” бухгалтерського обліку в сучасній літературі, вважаємо за доцільне зберегти традиційний підхід, згідно з яким об'єкти бухгалтерського обліку постають як різноманітні види ресурсів, тобто як виділена частка об'єктивної реальності, а предмет обліку — як кругообіг капіталу, в ході якого задіяні відповідні ресурси, тобто в даному випадку мається на увазі, що для пізнання і дослідження відокремлюються та частка об'єктивної реальності, що знаходиться в умовах кругообігу. Таке тлумачення розкриває співвідношення між предметом і об'єктами обліку в межах базового наукового підходу.

3. Облік як важлива складова інформаційної системи, крім фінансової інформації стосовно всіх фактів господарського життя і процесу кругообігу капіталу, може використовувати нефінансову інформацію під час складання внутрішньої управлінської та зовнішньої інтегрованої чи іншої звітності, однак це не свідчить про розширення його предмета. У даному випадку облік просто координує інформаційні потоки, створені іншими частками управлінської інформаційної системи в цілому і забезпечує передачу відповідних даних всім зацікавленим користувачам. Водночас при тому облік не замінює собою всю інформаційну систему, а постає лише її найважливішою часткою, яка тісно взаємодіє з іншими інформаційними функціями управління.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із

тим, що необхідно, виходячи із постійно змінюваних умов господарської діяльності, на підставі класичного визначення предмета обліку окреслити склад його об'єктів і побудувати їх класифікацію з урахуванням нових об'єктів, що потребують бухгалтерського узагальнення, наприклад, трансакційних витрат тощо.

Література:

1. Голов С.Ф. Теория многоцелевого бухгалтерского учета / С.Ф. Голов // Бухгалтерский учет и аудит. — 2011. — № 4. — С. 3—13.

2. Психологический словарь [Электронный ресурс] / Сайт Психологическое консультирование. — Режим доступа: <http://testme.org.ua/glossary/item/244>

3. Теория бухгалтерского учета: учеб. пособ. для студ. вузов / Б.И. Валуев, Н.А. Лоханова, В.Д. Кубик и др.; и.о. Одес. гос. эконом. ун-т; Под ред. Б.И. Валуев. — Одесса: Принт Мастер, 2002. — 272 с.

4. Снитко М.А. Теория бухгалтерского учета: учебник / М.А. Снитко. — Мн.: Современная школа, 2006. — 312 с.

5. Папковская П.Я. Теория бухгалтерского учета: учебник / П.Я. Папковская. — Мн.: Информпресс, 2009. — 240 с.

6. Пушкар М.С. Філософія обліку / М.С. Пушкар. — Тернопіль: Карт-Бланш, 2002. — 157 с.

7. Стражев В.І. Об'єкт і предмет бухгалтерського обліку — головні категорії в його теоретичній системі [Електронний ресурс] / В.І. Стражев // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. — 2010. — Випуск 2(17). — С. 313—319. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2010_2/41.pdf

8. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета: монография / Я.В. Соколов. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 496 с.

9. Проблемы развития теории бухгалтерского учета, анализа и контроля: монография / Под общ. ред. Ф.Ф. Бутынца. — Брест-Житомир: ЖГТУ, 2004. — 256 с.

10. Палий В.Ф. Теория бухгалтерского учета: современные проблемы. Общий обзор дискуссионных вопросов / В.Ф. Палий. — М.: Бухгалтерский учет, 2007. — 59 с. // Сайт Фонда НСФО. — Режим доступа: <http://www.nsf.ru/docs/Theory>

11. Цыганков К.Ю. Что считает бухгалтерия? [Электронный ресурс] / К.Ю. Цыганкова // Электронная библиотека Международного института сертифицированных бухгалтеров и финансовых менеджеров. — Режим доступа: <http://www.misbfm.ru/article/chto-schitaet-buhgalteriya>

12. Полякова С.И., Старовойтова Е.В., Соловьева И.В. Бухгалтерский учет: учебное пособие / С.И. Полякова, Е.В. Старовойтова, О.В. Соловьева. — М.: Издательство: ИНФРА-М, 2004. — 391 с.

Стаття надійшла до редакції 23.08.2012 р.

УДК 658:005.5

Л. О. Денисенко,
к. т. н., професор, Київський Національний Університет технологій та дизайну
Т. О. Заєць,
аспірант, Київський Національний Університет технологій та дизайну

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВ ЧЕРЕЗ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті розглянуто перспективи розвитку корпоративного управління. Визначено вплив якості корпоративного управління на ефективність діяльності товариств. За результатами дослідження визначено ефективність впровадження рекомендацій щодо поліпшення якості корпоративного управління.

The article discusses the prospects of the development of corporate governance. Influence the quality of corporate governance on the performance societies. According to the results of the study determined the strategic directions in the development of corporate governance.

Ключові слова: корпоративне управління, якість корпоративного управління, ефективність діяльності товариства.

Key words: corporate governance, the quality of corporate governance, performance of companies.

Глобалізаційні процеси, що відбуваються в економічних відносинах, тісно пов'язані з процесами корпоратизації й транснаціоналізації. Вони є потужним фактором розвитку як світової, так і національної економіки. Процеси корпоратизації й транснаціоналізації сприяють акумулюванню фінансових ресурсів, що значно впливає на соціальні, економічні та політичні напрями розвитку країн та надає корпоративному управлінню значимості та ефективності.

У свою чергу, ефективне корпоративне управління, яке спирається на міжнародні принципи та стандарти, здатне створити умови виходу національних товариств на світові ринки і значно стимулює транснаціоналізаційні процеси в державі. Дотримання норм і правил відповідального корпоративного управління сприяє підвищенню інвестиційної привабливості товариства та дає можливість розширенню бізнесу на територіях інших держав і виходу на світові ринки. Тому якість корпоративного управління відіграє значну роль у розвитку національної економіки.

ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Велике значення в інвестуванні корпоративного сектора має якість корпоративного управління. Так, у різних країнах світу вказують на те, що інвестори готові платити премії на акції компаній, що мають систему корпоративного управління, яка забезпечує дотримання їх інтересів. Три чверті інвесторів зазначили, що при ухваленні рішень про інвестування в ту чи іншу компанію вони надають практиці функціонування ради директорів не менше значення, ніж фінансовим показникам компанії. Понад 80% респондентів зазначили, що за рівних фінансових показників двох компаній вони заплатять більше за акції компанії з відповідальним корпоративним управлінням [1]. Висновки по проведених дослідженнях відображають більшою мірою інтереси інвесторів і стосуються, насамперед, компаній, яким притаманна розпорошена форма власності.

Проблема відповідального та ефективного корпоративного управління знайшла широке відображення у працях багатьох вітчизняних науковців: Гончарова В.М., Зось-Кіора М.В., Ільїна В.Ю. [2], Свтушевського В.А. [3], Козаченка А.В., Коренева Е.Н., Воронкової А.Е. [4], Баб'яка М., Мажури І. [5], Булеєва І.П., Богачова С.В., Мельникової М.В. [6], Довгань Л.Є., Пастухової В.В., Савчук Л.М. [7].

Низький рівень корпоративного управління в товариствах зумовлений рядом факторів, до яких відносять недовіру населення до акціонерної форми власності, недостатню соціальну активність акціонерів, незахищеність дрібних акціонерів, недотримання інтересів всіх груп зацікавлених осіб, відсутність чіткого механізму з управління корпоративними ризиками, недотримання принципів корпоративного управління, а саме — прозорості та відкритості тощо [8].

Тому важливим питанням стає дослідження

Таблиця 1. Інтегральна оцінка рівня якості корпоративного управління підприємств легкої промисловості

Товариство	Сума балів			Рівень якості
	якісних показників	кількісних показників	Інтегральна оцінка (\bar{f})	
Прибуткові товариства				
БАТ «Катина»	54	19	0,499	середній
ПАТ «Глорія Джинс»	54	23	0,5553	середній
БАТ «Новгород-Волынський льонс авед»	53	22	0,537	середній
Збиткові товариства				
ПрАТ «КСК Чексип»	45	15	0,404	середній
БАТ «Воронін швейна фабрика»	54	18	0,4845	середній
БАТ «Тернопільське об'єднання Текстерис»	49	12	0,378	нижче середнього

Складено автором.